

דצמבר 2001

דף מידע מספר 160 בנושאים כלכליים-חברתיים:

ניתוח השוואתי של תפקוד הממשלה בנושאים כלכליים-חברתיים

משנת 1992 עד שנת 2001

ממצאי סקר דעת קהל

הניתוח שלהלן משווה את הערכות הציבור לגבי תפקוד הממשלה בנושאים חברתיים וכלכליים בשבע נקודות זמן בין 1992 ל-2001 שונות, על פני חמש ממשלות שונות: ממשלת שמיר ב-1992, ממשלת רבין ב-1993-1994, ממשלת נתניהו ב-1997-1998, ממשלת ברק ב-2000, וממשלת שרון ב-2001.

בכל אחת מהשנים דלעיל נערך סקר במתכונת זהה בקרב מדגם מייצג של כ-500 נשאלים עם אותן שאלות בנוגע לרמת שביעות הרצון של הציבור מממשלתו. אחת ממטרות הסקר היתה לבחון כיצד מתייחס הציבור למדיניות הממשלות השונות בתחומי החברה והכלכלה, שמאז ומתמיד עמדו בצלו של התחום הבטחוני.

תוצאות הסקר הנוכחי

באופן כללי בכל אחד מהסקרים שנערכו מאז 1992, הביעו מרבית הנשאלים אי שביעות רצון. כלומר, ברוב השאלות (מספר השאלות בכל אחד מהסקרים עמד על 10) היה שיעור אי שביעות הרצון גבוה משיעור שבעי הרצון. כך גם בסקר הנוכחי, למרות שבסקרים רבים נהנית ממשלת האחדות מתמיכה רחבה יחסית של הציבור, השיעור הממוצע של המעניקים ציון שלילי בעשרת הנושאים הינו 37% והוא גבוה באופן מובהק סטטיסטית משיעור המעניקים ציון חיובי. בשישה נושאים שיעור הנשאלים שהביעו חוסר שביעות רצון מתפקוד הממשלה היה גבוה משיעור הנשאלים שהיו שבעי רצון.

מעניין לציין כי לפחות בחלק מהנושאים הללו מקורות המאזן השלילי בין המרוצים ללא מרוצים ברורים מהמצב לאשורו.

בנושא השמירה על השכר הריאלי שרק כ-17% מהנשאלים טענו שתפקודה של הממשלה טוב בו, המקורות לאי שביעות הרצון נעוצים ככל הנראה מריבוי השביתות במשק שברובן טענת העובדים היתה לשחיקת שכרם הריאלי.

צוות ההיגוי

ד"ר יוסי ביילין, יו"ר
ח"כ מיכאל איתן
ח"כ יוסי כץ
ד"ר וינפריד וייט

חברי צוות ההיגוי בעבר

יו"ר ראשון,
הנשיא חיים הרצוג ז"ל
יו"ר שני, מר חיים י. צדוק
השגריר ד"ר יהודה לנקרי

בחסות:

קרן פרידריך אברט

Steering Committee

Dr. Yossi Beilin, Chair
Mr. Michael Eitan, MK
Mr. Yossi Katz, MK
Dr. Winfried Veit

Former members of the

steering committee
Former Chair,
The Late President
Chaim Herzog
Former Chair,
Mr. Haim J. Zadok
Dr. Yehuda Lankry,
Ambassador

Sponsor:

Friedrich Ebert Stiftung

בנושא הטיפול בשכבות חלשות שגם בו הרוב הביעו אי שביעות רצון (רק 16% הביעו שביעות רצון) מספיק לבחון את נתוני העוני שהתפרסמו אומנם אחרי שנערך הסקר אך בבסיסם הגידול בפערים שמאפייין את המשק הישראלי בעשורים האחרונים ומחריף בתקופות של מיתון.

בנושא הקטנת האבטלה, הרי שחלה עלייה בה ולפיכך ברור מהו המקור לאי שביעות הרצון מתפקודה של הממשלה בתחום (9% בלבד היו שבעי רצון בתחום זה מתפקודה של הממשלה).

נושא נוסף שיחס הנשאלים אליו היה שלילי הוא קידום החינוך, רק 18% מהנשאלים היו מרוצים ממנו. המקור לאי שביעות הרצון כאן הינו ככל הנראה המאבק שניטש בין שרת החינוך לימור לבנת לבין ראש הממשלה על הקיצוץ בתקציב החינוך.

תחומים נוספים בהם הובעה חוסר שביעות רצון במידה רבה יותר משביעות רצון הם: נושא הדאגה לפנסיונרים ופתרון בעיות דיור (28% ו-18% בלבד הביעו אי שביעות רצון בהתאמה).

השוואת התוצאות לאורך זמן

באופן כללי כשמסתכלים על התשובות לעשרת השאלות שבסקר בהשתנות על פני זמן החל מ-1992 ועד 2001, בשבע נקודות הזמן בהן ערכנו את הסקר מתגלה מגמה של עלייה כללית. זוהי מגמה של עלייה בשביעות הרצון מתפקודה של הממשלה, באשר היא, שהרי מדובר בחמש ממשלות שונות בתכלית, אך באותה מגמה. מאחר שהסקר עוסק בתחומים החברתיים כלכליים הרי שאפשר לקשר את המגמה הזו לעלייה הכללית ברמת החיים בישראל. כלומר, הנסקרים מושפעים בתשובותיהם ממצבם הכלכלי האישי יותר מאשר מתפקודה המעשי של הממשלה באותה עת. חיזוק אמפירי לכך ניתן לקבל מהעובדה שמשנת 1994 שבה הכריז הבנק העולמי על ישראל כחלק מהמדינות העשירות ביותר בעולם חלה קפיצה משמעותית בתחושת שביעות הרצון של הציבור מהתפקוד הממשלתי בנושאים הכלכליים חברתיים. כבר הוכח אמפירית שמבחינה תקציבית הממשלה היחידה שערכה שינויים מובהקים סטטיסטית בתקציב המדינה הייתה הממשלת בשנים 1993-1996¹, ההשפעות של מדיניותה נתנו את אותותיהם רק בשנים שאחרי תקופת כהונתה ומכאן הקפיצה בין הסקר של 1994 שבו היה הממוצע של שביעות הרצון 18.7%, ל-25.6% ב-1997. ניתן יהיה לבחון את ההשערה הזו באם יימשך המיתון הנוכחי זמן רב ונקבל היפוך במגמה בשנים הבאות.

¹ ראה זעירא, יוסף, ומישל סטרבצ'ינסקי "הקטנת המגזר הציבורי בישראל אחרי 1985", 2000 ו"מה קובע את הוצאות החינוך בישראל?", 2001.

**שיעור המרוצים מתפקוד הממשלה לאורך זמן
(ממוצע מעניקי ציון "טוב" ו"טוב מאד")**

